

HZN

glasilo

Broj 8/2020

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

Standards

About us

News

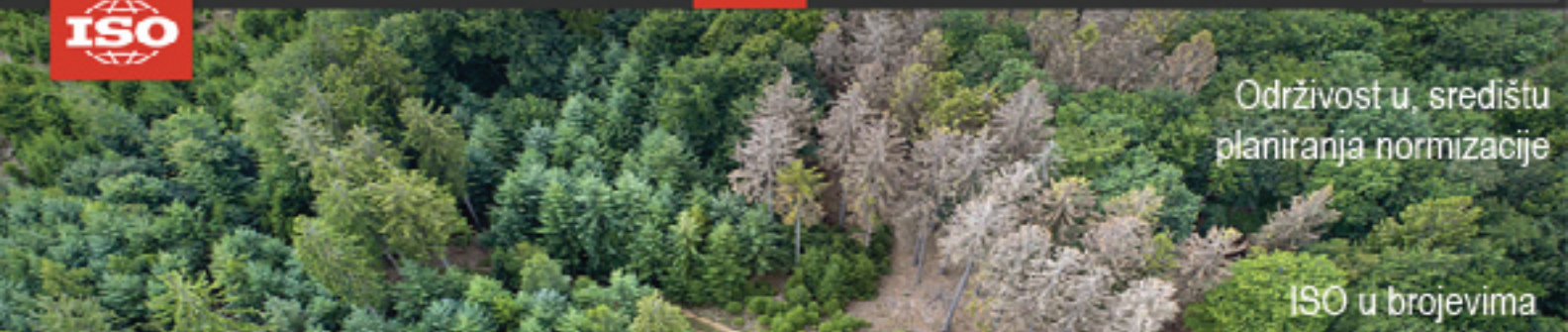
Taking part

Store

EN

MENU

Održivost u središtu planiranja normizacije

ISO u brojevima

Upotreba halogenih elemenata

ETSI objavio normu za IoT sigurnost potrošača na svjetskoj razini

HZN

Članovi HZN-a

Stegano Calzolari izabran za novog predsjednika CEN-a

Wolfgang Niedziella izabran za novog predsjednika CENELEC-a

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa
stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 12. 2020.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač:	Hrvatski zavod za norme MB: 1957406 OIB: 76844168802 Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Telefon: 01/610 6095 Telefax: 01/610 93 21
Glavni urednik:	Igor Božičević, ravnatelj HZN-a
Pomoćnik glavnog urednika:	Vladimir Jaram
Tehnički urednik:	Vladimir Jaram
Uredništvo:	Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gačeša-Morić, Boro Jandrijević, Vladimir Jaram, Igor Božičević
Lektura:	Ivana Canosa
Korektura:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Grafička obrada naslovnice:	Vladimir Jaram
Grafička priprema:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Izlazi:	mjesečno
Datum objave:	2020-8-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila, možete u našim stalnim prilogima pročitati o zbivanjima u HZN-u te regionalnim i međunarodnim normizacijskim organizacijama. U vijestima iz HZN-a, nalazi se naš stalni prilog o članovima HZN-a.

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija, u ovome broju donosimo iz IEC-a priloge o upotrebi halogenih elemenata i ulozi norma u definiranju halogenih materijala te ispitivanju prema najvišim standardima. Možda niste svjesni da je Vaš mobilni telefon ili tablet prije stavljanja na tržište prošao niz strogih ispitivanja. Namjena je tih ispitivanja osigurati da električni i elektronički uređaji mogu učinkovito funkcionirati u vrlo različitim klimama i izdržati razne udare i vibracije.

Iz ISO-a donosimo prilog *Održivost u središtu planiranja normizacije* u kojem se govori o novim ISO uputama te kako one mogu pomoći da se u svakoj novoj normi uzmu u obzir pitanja klimatskih promjena. Donosimo i godišnje tablične prikaz (ISO u brojevima za 2019. godinu) koji je tek nedavno objavljen.

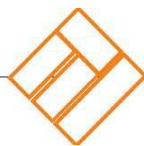
U novostima iz CEN-a i CENELEC-a donosimo vijesti o novoizabranim predsjednicima CEN-a i CENELEC-a.

Iz ETSI-ja donosimo vijest o tome da je ETSI 30 lipnja 2020. objavio da je izdao novu normu za IoT sigurnost potrošača na svjetskoj razini

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika

Sadržaj 8/2020

Proslov	2
Novosti iz HZN-a	
• Članovi HZN-a	4
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
IEC	
• Upotreba halogenih elemenata	5
• Ispitivanje prema najvišim standardima	8
ISO	
• Održivost u središtu planiranja normizacije	11
• ISO u brojevima	13
CEN i CENELEC	
• Stefano Calzolari izabran za novog predsjednika CEN-a	14
• Wolfgang Niedziella izabran za novog predsjednika CENELEC-a	16
ETSI	
• ETSI objavio normu za IoT sigurnost potrošača na svjetskoj razini	17

Naslovnica: *Priopćenja iz regionalnih i međunarodnih normizacijskih organizacija*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A39)

ISSN 1847-4217

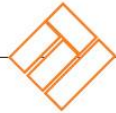

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja kolovoza 2020. godine.

Tablica *Članovi Hrvatskog zavoda za norme* identična je tablici objavljenoj u HZN e-glasilu br. 7/2020 jer od 17. srpnja 2020. godine nije bilo promjena.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2020-06-16	2020-07-17
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	9	9
Fizičke osobe	0	0
Ukupno promatračkih članova	9	9
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	153	153
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	21	21
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	4	3
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	10	10
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	19	19
Fizičke osobe – pojedinci	19	20
Obrt – fizičke osobe	3	3
Tijela državne uprave	25	26
Ukupno redovnih članova	256	257
Ukupno članova HZN-a	265	266

Upotreba halogenih elemenata

Uloga normi u definiranju halogeniranih materijala^{*i}

Piše: Natalie Mouyal

Halogene elemente čini skupina od pet kemijskih elemenata periodnog sustava: fluor (F), klor (Cl), brom (Br), jod (I) i astat (At). Ona tradicionalno je poznata kao skupina 7A, a trenutno se naziva 17. skupina.

Halogeni elementi klor, brom i jod (foto: W. Oelen na Wikicommons)

Halogeni elementi rašireni su i brojni u kemijskim spojevima, a nalaze se u prirodnim resursima kao što su more (klor, brom i jod), vulkani i fumarole.

Moderna upotreba halogenih elemenata vrlo je široka. Upotrebljavaju se u bazenima za plivanje (klor i brom), vodi za piće (klor i fluor), pasti za zube (fluor) i kuhinjskoj soli (klor). Osim astata, tragovi halogenih elemenata nalaze se u ljudskom tijelu i smatraju se nužnima za zdravlje.

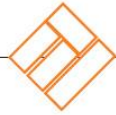
Halogeni elementi u širokoj su upotrebi i u električnim i elektroničkim proizvodima. Naprimjer, nalaze se u tiskanim pločicama, komponentama kao što su konektori, ionske baterije, električni kabeli te plastična kućišta televizora i mobilnih telefona.

Zašto se upotrebljavaju halogeni elementi?

Razlog široke upotrebe halogenih elemenata u električnim i elektroničkim proizvodima tri su čimbenika: njihova svojstva, relativno niska cijena i dostupnost sirovina.

Vrijedi spomenuti da se halogeni elementi upotrebljavaju kao usporivači gorenja jer neki spojevi koji ih sadrže imaju iznimno visoku otpornost na visoke temperature, što može ograničiti izgaranje.

^{*} Ove informacije daju općeniti prikaz halogenih tvari. Nije im namjena da predstavljaju službeni stav IEC-a.

Popularni spoj halogenih elemenata, polivinilklorid (PVC), jedan je od najšire upotrebljvanih plastičnih materijala u elektroničkoj industriji zbog otpornosti na plamen, vlagu i abraziju. Razvijeni su i drugi spojevi na bazi halogenih elemenata otporni na određene kemikalije i otapala. Fluorirani etilen propilen (FEP) često se upotrebljava za izolaciju kabela jer je otporan na visoke temperature.

U mnogim slučajevima, halogenirani materijali mogu osigurati bitna svojstva proizvoda uz niži trošak nego druga rješenja.

Ipak, raste zabrinutost

Halogeni elementi pružaju brojne prednosti, ali nose i rizik. Spojevi s halogenim elementima, ako se zapale u požaru, otpuštaju korozivne i toksične plinove. U 1. svjetskom ratu, halogeni elementi bili su aktivni sastojak zloglasnog iperita, koji uzrokuje sljepoću i gušenje.

Najgorom katastrofom u povijesti telekomunikacija smatra se požar u telefonskoj centrali središnjeg ureda Hinsdale jedne američke telefonske kompanije u svibnju 1988. godine. Obilan dim iz vatre izazvao je teška oštećenja opreme, zbog čega su tisuće korisnika ostali bez usluge. Iako nije bio izravno uključen u požar, središnji dio centrale morao je biti zamijenjen zbog posljedica korozije.

Razlog za zabrinutost predstavljaju i toksične pare koje emitiraju spojevi s halogenim elementima. Osim materijalne štete koju je izazvao požar u Hinsdaleu, neki vatrogasci udahnuli su toksične pare koje je emitirala elektronička oprema. Slično tome, u razornom požaru u stanici podzemne željeznice u gradu Daegu u Južnoj Koreji 2003. godine toksični crni dim sprječavao je vatrogasce više od tri sata da uđu u stanicu kako bi spasili žrtve.

Budući da se paljenjem halogeniranih materijala u atmosferu otpuštaju toksini, u zemljama gdje zbrinjavanje električnog i elektroničkog otpada nije pod kontrolom postoji rizik onečišćenja okoliša toksičnim otpadom.

Zbog toga su neke zemlje donijele propise kojima se ograničava upotreba određenih opasnih tvari. U Europi su neki halogenirani spojevi ograničeni zbog visoke toksičnosti. Godine 2018., IEC je objavio novo izdanje norme IEC 62474 o deklariranju opasnih tvari. U okviru te norme, IEC vodi bazu podataka propisa koji se odnose na halogene tvari u električnim i elektroničkim proizvodima.

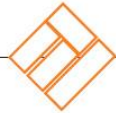
Pored toga, nekoliko IEC-ovih tehničkih odbora izradilo je norme koje uključuju kriterije kojima se ograničava količina halogenih elemenata u primjenama gdje treba čuvati sigurnost u slučaju požara, kao što su električni kabele.

U novije su vrijeme halogeni elementi predmet stroge kontrole s obzirom na prijeteću nestašicu resursa i sve veću pozornost koja se poklanja recikliranju materijala kao što su usporivači gorenja. U Europi su doneseni zakoni kojima se ograničuje upotreba halogeniranih usporivača gorenja u određenim plastičnim materijalima, npr. onima koji se upotrebljavaju za kućišta elektroničkih zaslona.

Proizvođači su počeli reagirati na zabrinutost zbog određenih halogenih tvari tako što razvijaju proizvode s ograničenim sadržajem halogenih tvari. Međutim, nazivi koji se primjenjuju za opisivanje sadržaja halogenih tvari nisu normirani i često imaju različito značenje ovisno o proizvođaču, industriji i proizvodima za koje se materijal upotrebljava.

Uloga normi

IEC i druge normizacijske organizacije i programi ocjenjivanja zaštite okoliša izrađuju norme za kvantifikaciju sadržaja halogenih tvari u proizvodima.

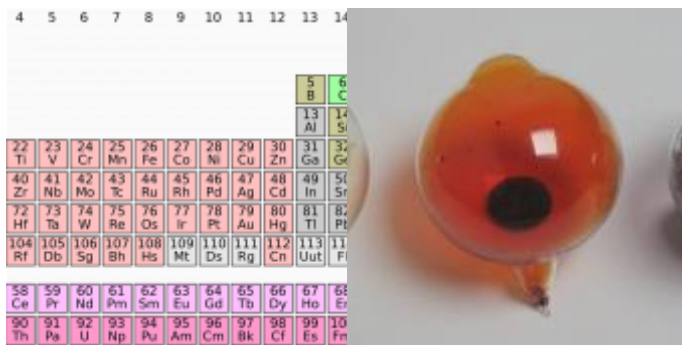

Međutim, postoje nedosljednosti u nazivlju, metodama ispitivanja i zahtjevima. Za iskazivanje sadržaja halogenih tvari ponekad se upotrebljavaju različiti izrazi (bez halogenih tvari, nehalogenirano, s niskim udjelom halogenih tvari (eng.: *halogen free*, *non-halogenated*, *zero halogen* i *low halogen*)). Čak i ako se upotrebljava isti izraz, ponekad se upotrebljavaju različite granične vrijednosti. U nekim slučajevima, upotrebljavaju se slični izrazi za različite vrste halogenih tvari.

Postoje razni razlozi tih odstupanja. Naprimjer, nazivlje se može odnositi samo na određene kategorije proizvoda ili je možda razvijeno dok još nisu bile dostupne određene vrste podataka. Bez obzira na razloge, raznovrsnost nazivlja i definicija naziva stvara zabunu u djelatnosti i opskrbnom lancu.

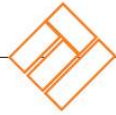
Da bi nazivlje koje se upotrebljava u odredbama koje se odnose na halogene tvari bilo jednoznačno i jasno, potrebne su upute. Potrebna je i posebna pozornost kada se odabiru metode ispitivanja sadržaja halogenih elemenata. IEC-ov Savjetodavni odbor za pitanja okoliša (ACEA) izrađuje upute za autore normi o toj temi.

Halogene tvari ne mogu se u cijelosti klasificirati kao problematični materijali. Bitno je definirati identifikaciju i klasifikaciju halogenih elemenata u posebne skupine rizika na temelju znanstveno utemeljenog pristupa.

(Izvor: <https://etech.iec.ch/issue/2020-02/understanding-halogen-use>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Ispitivanje prema najvišim standardima

Piše: Catherine Bischofberger

Možda niste svjesni da je Vaš mobilni telefon ili tablet prije stavljanja na tržište prošao niz strogih ispitivanja. Namjena je tih ispitivanja osigurati da električni i elektronički uređaji mogu učinkovito funkcionirati u vrlo različitim klimama i izdržati razne udare i vibracije, naprimjer tijekom prijevoza u zemlju odredišta. Ispitivanjima se također mjere različita opterećenja iz okoliša kojima su električni i elektronički uređaji izloženi tijekom upotrebe i skladištenja.

Ova elektronička stolica podvrgava se ispitivanju tresilicom.

Proizvođači moraju osigurati da njihovi uređaji rade dobro, bez obzira nalaze li se u Singapuru, Južnoj Africi ili Švedskoj. IEC-ove međunarodne norme koje je objavio tehnički odbor [TC 104](#), glavni su alat pomoću kojeg dobavljači mogu osigurati ispunjavanje bitnih zahtjeva.

„Naprimjer, visoka vlažnost u Singapuru traži posebne zahtjeve. Čak i ambalaža elektroničkih uređaja mora ispunjavati određene norme koje nisu potrebne u drugim dijelovima svijeta. Proizvođači moraju osigurati da su uređaji zaštićeni od udara i vibracija tijekom prijevoza, a zbog visoke vlažnosti na ambalaži se moraju napraviti otvori kako se iznutra ne bi kondenzirala i nakupljala vlaga” objašnjava predsjednik odbora TC 104 Olaf Hübschmann.

Horizontalne norme u širokoj primjeni širom svijeta

TC objavljuje dva ključna niza normi koje su u širokoj upotrebi širom svijeta. To su horizontalni dokumenti koji se primjenjuju na svaki elektronički i električni uređaj. Prvi je niz [IEC 60068](#) koji se sastoji od 70 publikacija. U tim se normama utvrđuju sve vrste ispitivanja, uz iznimku nekih posebnih zahtjeva, naprimjer za elektromagnetsku kompatibilnost, koje spadaju u područje rada ostalih IEC-ovih tehničkih odbora, uključujući [IEC TC 77](#), [CISPR](#) (*International Special Committee on Radio Interference*) i TC 106. (Za čitav popis posebnih zahtjeva vidi Područje rada odbora [TC 104](#))

„Naš rad u odboru TC 104 podijeljen na dvije vrlo široke kategorije ispitivanja. Jedna su od njih dinamička ispitivanja, koja se odnose na sposobnost predmeta da izdrže udare i vibracije. Druga su kategorija klimatska ispitivanja, kojima je predmet temperatura i vlažnost te problemi kao što su gljivice ili plijesni. Imamo i nekoliko slučajeva koji se ne uklapaju ni u jednu skupinu, naprimjer skidanje oznaka i natpisa uslijed ponavljano trljanja prstima. To važno ispitivanje utvrđeno je u normi [IEC 60068-2-70](#), a korisno je za svaku tipkovnicu ili dodirni (*touch screen*) ekran, naprimjer na mobilnom telefonu ili bankomatu. Dogodio se prilično velik broj slučajeva gdje su tragovi prstiju na bankomatu ili u sustavima nadzora nad pristupom bili tako vidljivi da su mogli odati PIN za ulaz u bankovni račun ili pristup zabranjenim područjima. Proizvođači moraju osigurati da njihova oprema izdrži takvu abraziju kroz dulje vrijeme,” kaže Hübschmann.

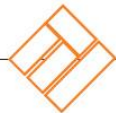
U veljači je IEC objavio čitav niz normi IEC 60068-2, koje obuhvaćaju ispitivanja na hladnoću kojima se utvrđuje sposobnost komponenti, opreme i drugih artikala za upotrebu, prijevoz ili skladištenje pri niskoj temperaturi ([IEC 60068-2-1](#)), suhoj toplini ([IEC 60068-2-2](#)), vibracijama ([IEC 60068-2-6](#)) ili čak uz rast plijesni ([IEC 60068-2-10](#)). „Te norme govore ispitnim laboratorijima i proizvođačima kako provoditi ispitivanja na ponovljiv i usporediv način u cijelom svijetu“, kaže Hübschmann.

Klasifikacija raznih uvjeta

TC objavljuje i niz [IEC 60721](#), još jednu veliku zbirku publikacija, kojom se klasificiraju razni uvjeti okoliša koji zahtijevaju ispitivanje. „Proizvođači često primjenjuju oba niza normi. Žele da njihova oprema bude odobrena za rad u različitim uvjetima okoliša širom svijeta. Ako proizvodite nešto namijenjeno za srednju Europu, trebate se držati zahtjeva za taj dio svijeta. Trebat ćete poznavati klimatske uvjete u Sudanu ili Južnoj Africi i kako oni mogu utjecati na svojstva i vijek proizvoda. Također ćete trebati saznati kako različite vrste prijevoza utječu na opremu, itd. Sve te informacije mogu se naći u normama niza [IEC 60721](#),” objašnjava Hübschmann.

TC je uspostavio blisku suradnju s ISO-ovim tehničkim odborom [TC 108](#), koji također objavljuje norme za ispitnu opremu. „Oni čitaju naše norme, s mi čitamo njihove“, kaže.

Vođenje širokog popisa ispitnih kriterija velik je zadatak, ali TC priprema i nove norme. „Vrlo smo blizu objavi nove norme o ispitivanju vibracija višestrukim izvorima vibracija i višestrukim osima udara. To se odnosi na sustave tresilica koji se upotrebljavaju u ispitnim laboratorijima,” dodaje Hübschmann.

Kad govori o budućnosti, Hübschmann je relativno optimističan. „Na nas utječe COVID-19 i postoji sklonost štednji na ispitivanjima. No, to je kratkotrajno. Dugoročno očekujemo od svojih korisnika nove zahtjeve za norme za ispitivanja. Imamo tri vrste korisnika: ispitne laboratorije, proizvođače različitih proizvoda i artikala te njihove kupce, naprimjer zrakoplovne tvrtke. Te si tvrtke ne mogu priuštiti štednju na ispitivanjima: previše je na kocki ako ijedan dio ne radi ispravno jer nije prošao pravo ispitivanje.“

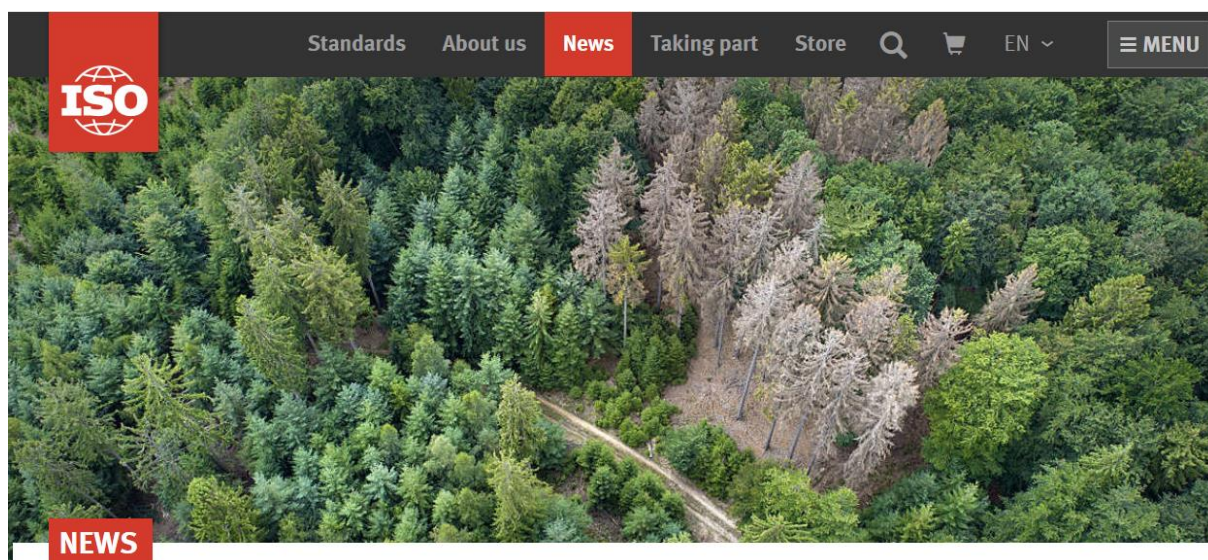
(Izvor: <https://etech.iec.ch/issue/2020-04/testing-to-the-highest-standards>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Održivost u središtu planiranja normizacije

Nove ISO upute pomoći će da se u svakoj novoj normi uzmu u obzir pitanja klimatskih promjena

Nikada prije nismo bili toliko svjesni svog okoliša kao tijekom nedavnog razdoblja karantene. Pjev ptica, čist zrak i nebo plavo kao nikad. Postali smo i svjesniji našeg sadašnjeg modela gospodarstva koji je izazvao rast temperatura i dalje će stvarati neprilike u pogledu vremena i naših zajednica. To je dovelo do klimatskih promjena koje su stvarne i moramo sada djelovati protiv njihovog utjecaja.

S tim na umu, ISO-ova Radna skupina za koordinaciju klimatskih promjena (CCC TF7) nedavno je izradila nove upute za autore normi kako bi klimatske promjene bile uzete u obzir u svakoj novoj normi. *ISO Guide 84, Guidelines for addressing climate change in standards*, daje sustavan pristup, načela i korisne informacije koje će autorima normi pomoći da u normizacijskom radu obuhvate utjecaj klimatskih promjena i odnosne rizike i prilike.

Nick Blythⁱ, voditelj skupine CCC TF7 koja je izradila upute, kaže da svaka djelatnost treba ublažavati klimatske promjene i prilagoditi im se. „Važno je da *Guide 84* može pomoći da se podigne svijest i razumijevanje u cijeloj normizacijskoj zajednici, ne samo kod onih koji se bave normama za održivi razvoj“, kaže. „Upute su bitne za norme koje su u širokoj upotrebi u brojnim djelatnostima, čime naposljetku pomažu organizacijama da izgrade otpornost i spremnost na buduće klimatske utjecaje, a također i da pristupe rizicima i prilikama prijelaza na niskouglično gospodarstvo.“

ⁱ Nick Blyth član je Instituta za upravljanje okolišem i ocjenjivanje okoliša (FIEMA) i ovlaštenu ekolog (*chartered environmentalist*, CEnv).

ISO**Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija**

„Pored toga,“ dodaje, „Upute potiču preradu postojećih normi u kojima nisu uzeta u obzir pitanja klimatskih promjena, što će značiti veći pomak prema održivosti svugdje.“

Primjena uputa pridonijet će ostvarenju 17 ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

ISO Guide 84 izradila je skupina CCC TF7, koja je dio ISO-ove Tehničke uprave, a predstavlja priručnik za upotrebu uz *ISO Guide 82, Guidelines for addressing sustainability in standards*.

(Izvor: Clare Naden, 28. srpnja 2020., <https://www.iso.org/news/ref2538.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

ISO U BROJEVIMA

ČLANOVI	164 nacionalna normirna tijela, uključujući:
	121 članova, normirnih tijela
	39 dopisnih članova
	4 člana pomagača
STRUKTURA TEHNIČKIH ODBORA	3 632 tehnička tijela, uključujući:
	248 tehnička odbora
	501 pododbora
	2 782 radnih skupina, i
	101 ad hoc studijskih skupina
RAZVOJ MEĐUNARODNIH NORMA	
Ukupno na dan 31. prosinca 2019.	22 913 međunarodnih norma i normativnih dokumenata
u 2019.	1 638 objavljenih međunarodnih norma i normativnih dokumenata što predstavlja ukupno 84 3313 stranica u 2019. godini
RAD U NAPREDOVANJU	
u 2019.	2 025 registrirana nova projekta (radne stavke)

(stanje 31. prosinca 2019.)

Potpune informacije o ISO-ovim normizacijskim aktivnostima (uključujući ISO-ov *Memento* i Katalog) dostupne su na ISO-ovim mrežnim stranicama: www.iso.org

Stefano Calzolari izabran za novog predsjednika CEN-a

Bruxelles/Milano, 19. lipnja 2020. - CEN, Europski odbor za normizaciju, i njegov član UNI, talijanski nacionalni normizacijski zavod, sa zadovoljstvom čestitaju g. Stefanu Calzolariju na izboru za sljedećeg predsjednika CEN-a.

Stefano Calzolari izabran je na mandat od tri godine (2022. - 2024.) na Općoj skupštini CEN-a, koja je održana 18. lipnja putem interneta. Njegov mandat izabranog predsjednika službeno počinje 1. siječnja 2021. godine. Do službene predaje posla u siječnju 2022. godine, g. Calzolari radit će uz sadašnjeg predsjednika CEN-a Vincenta Laflèchea i cijelo CEN-ovo osoblje. Svrha je tog procesa osigurati neprekidnost u prijelaznom razdoblju.

Stefano Calzolari, inženjer građevine i poduzetnik, bio je predsjednik Milanskog društva inženjera od 2009. do 2016. godine, kad je postao član uprave Nacionalnog savjeta inženjera, gdje je zadužen za

normizaciju i certifikaciju tehničkih kompetencija.

Nadalje, ima široko iskustvo u normizaciji, i na stručnoj razini kao talijanski stručnjak u odboru CEN/TC 53 'Temporary Works Equipment' i predsjednik odbora CEN/TC 344 'Steel Static Storage Systems', i na upravljačkoj razini, kao potpredsjednik UNI-ja od 2017. godine. Tim vještinama dodaje profesionalno iskustvo stručnjaka za kvalifikacije, osobito u području osposobljenosti: osnovao je i bio predsjednik Talijanske agencije za dobrovoljnu certifikaciju osposobljenosti, CERT'ING.

Višestranu iskustvo g. Calzolarija idealna je podloga za upravljanje stručnim i strateškim aspektima i odnosom s europskim institucijama s ciljem da CEN nastavi osiguravati održiv i učinkovit normizacijski sustav okrenut budućnosti na dobrobit europskog gospodarstva i društva u cjelini.

Nakon što je izabran, Stefano Calzolari je primijetio: „U svom praktičnom iskustvu inženjera naučio sam da postizanje konsenzusa, istinske osnove normizacije, nije lak zadatak. On uspijeva samo kad su ljudi koji ga vode svjesni svoje moći i potrebe da služe najvišim načelima i vrijednostima društva na opće dobro. U tom pogledu, CEN i CENELEC imaju ključnu ulogu u rastu Europe, i ponosan sam što mogu tome pridonijeti. Vjerujem da normizacija može postati još važnija u usklađenom razvoju europskog gospodarskog i socijalnog modela, na dobrobit konkurentnosti gospodarstva i života građana.“

[Preuzmite priopćenje za tisak \(PDF\)](#)

(Izvor: <https://www.cen.eu/news/brief-news/Pages/NEWS-2020-003.aspx>; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

Wolfgang Niedziella izabran za novog predsjednika CENELEC-a

Bruxelles/Frankfurt, 19. lipnja 2020. - CENELEC, Europski odbor za elektrotehničku normizaciju, i VDE DKE, njemački nacionalni elektrotehnički odbor, sa zadovoljstvom čestitaju g. Wolfgangu Niedzielli na izboru za sljedećeg predsjednika CENELEC-a (2022. - 2024.).

U vrijeme prepuno izazova i prilika, ovo imenovanje jamči da će u godinama pred nama CENELEC nastaviti osiguravati održiv i učinkovit normizacijski sustav na dobrobit europskog gospodarstva i društva

Mandat izabranog predsjednika Niedzielle službeno počinje 1. siječnja 2021. godine. Do službene predaje posla u siječnju 2022. godine, g. Niedziella radit će uz sadašnjeg predsjednika CENELEC-a Danyja Sturteewagena i cijelo CENELEC-ovo osoblje. Svrha je tog procesa osigurati neprekidnost u prijelaznom razdoblju.

(Izvor: https://www.cenelec.eu/pls/apex/f?p=WEB:NEWSBODY:::NO::P300_NEWS_ID:368; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

ETSI objavio normu za IoT sigurnost potrošača na svjetskoj razini

Sophia Antipolis, 30. lipnja 2020.

ETSI-jev tehnički odbor o kibernetičkoj sigurnosti (TC CYBER) objavio je normu [ETSI EN 303 645](#) o kibernetičkoj sigurnosti u internetu stvari (IoT - Internet of Things). U ovoj normi uspostavljeni su sigurnosni temelji za proizvode povezane s internetom i osigurana osnova za buduće sheme certificiranja IoT-a. Razvijena je na temelju ETSI-jeve specifikacije TS 103 645. Norma EN 303 645 prošla je javnu raspravu u nacionalnim normizacijskim organizacijama s odgovarajućim komentarima i glasovanjem. U njezinome razvoju sudjelovali su brojni dionici i stručnjaci iz industrije, akademske zajednice i vladinih organizacija.

S porastom broja uređaja u domu koji su povezani s internetom, kibernetička sigurnost *Interneta stvari* (IoT) dolazi u središte zanimanja. Europska norma izrađena je s namjerom da spriječi one napade koji su najdominantniji u njihovu velikome rasponu a s kojima se stručnjaci za kibernetičku sigurnost svakodnevno susreću. Sukladnost s normom ograničit će mogućnosti napadača da kontroliraju uređaje širom svijeta – poznato kao „botnets“- da lansiraju DDoS (Distributed Denial of Service) napade, provjeravaju kriptovalutu i špijuniraju korisnike u njihovim domovima. Sprječavajući takve napade, ova europska norma predstavlja ogroman pozitivan pomak u osiguranju temeljne sigurnosti i privatnosti.

[ETSI EN 303 645](#) specificira 13 odredbi za sigurnost potrošačkih uređaja povezanih internetom i njihovih pridruženih servisa. IoT proizvodi prema definiciji uključuju povezane dječje igračke i monitore, povezane sigurnosne uređaje kao što su detektori dima, brave na vratima, pametne kamere, TV i zvučnike, različite zdravstvene senzore na tijelu, povezane alarmne i automatizirane sustave, povezane kućanske uređaje (uređaje za pranje rublja, hladnjake) i pametne kućne pomoćnike. Europska norma također uključuje 5 posebnih odredbi povezanih sa zaštitom podataka za potrošački IoT.

„Mi smo lansirali *finSKU IoT oznaku* u studenome 2019. Bilo je to prvi put u svijetu i izazvalo je veliko zanimanje na svjetskoj razini,“ kaže Juhani Eronen iz *Traficoma*. „Naše oznake dodijeljene su za umrežavanje pametnih uređaja koji zadovoljavaju certifikacijski kriterij utemeljen na EN 303 645. Ovo pomaže potrošačima u identifikaciji IoT uređaja koji su dovoljno sigurni. Do danas smo dodijelili oznake nekolicini uređaja uključujući satove za fitness, kućanske automatske uređaje i pametne mrežne čvorove. Od početka smo bili uključeni u razvoj ETSI-jeve norme i to nam je puno pomoglo u izgradnji naše certifikacijske sheme. Odaziv kompanija i hakera bio je jako pozitivan.“

Kompanija *Legrand* zadovoljna je svojim doprinosom razvoju norme *ETSI EN 303 645*. Njezin je fokus na osnovnim kontrolama proizvoda s posebnim naglaskom na najčešćim sigurnosnim slabostima u IoT ekosustavu. Osiguranje bolje razine sigurnosti u IoT ekosustavu moguće je postići samo ako vlade, industrija i potrošači surađuju na ostvarenju zajedničkog i dostižnog cilja te ako su normizacijska tijela poput ETSI-ja osigurala odgovarajuću platformu za ovu normu“, kaže Mahmoud Ghaddar, *CISO Standardization*.

[ETSI EN 303 645](#) je povezujuća norma koja za proizvođače i IoT dionike predstavlja cilj koji je moguće ostvariti. Mnoge organizacije već temelje svoje proizvode i certifikacijske sheme na ovoj europskoj normi ili njezinom prethodnici odnosno tehničkoj specifikaciji.

To pokazuje kako jedna norma može poduprijeti mnoge sigurnosne sheme i osigurati fleksibilnost u certificiranju, zadržavajući vodeće mjesto u sigurnosti na svjetskoj razini.

ETSI-jev tehnički odbor CYBER nastavlja rad na IoT sigurnosti razvijajući ispitne specifikacije i upute za primjenu uz normu [EN 303 645](#)

Priradio: B. Burazer

